

Σχολικό έτος 2019-2020

**ΛΑΤΙΝΙΚΑ Β΄ και Γ΄ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΓΕΝΙΚΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ**

Ιστοσελίδα – υλικό

Στην ιστοσελίδα του μαθήματος υπάρχει αναρτημένο υλικό και για τις δύο τάξεις του Λυκείου, τόσο για τη φιλοσοφία των Νέων Αναλυτικών Προγραμμάτων (ΝΑΠ) και για τα πρώτα μαθήματα (Εισαγωγή, Τονισμός, Επαναλήψεις στην αρχή της Γ΄ τάξης κτλ), όσο και για κάθε κεφάλαιο χωριστά. Επίσης υπάρχουν αναρτημένα εξεταστικά δοκίμια και για τις δύο τάξεις.

Όσον αφορά στους άξονες των ΝΑΠ που σχετίζονται με τον δημιουργό στον οποίο ανάγεται κάθε κείμενο, το ιστορικό πλαίσιο και το συγκεκριμένο του, καθώς και με τον ιδιάζοντα ιδεολογικό πλούτο και τις αξίες της ρωμαϊκής κοινωνίας, πρέπει να γίνεται αξιοποίηση των πληροφοριών στην εισαγωγή του βιβλίου της Β΄ Λυκείου και στην εισαγωγή κάθε κεφαλαίου (και των δύο βιβλίων). Για τον σκοπό αυτό είναι πολύ βοηθητικές **για τους διδάσκοντες** στοιχειώδεις γνώσεις Ρωμαϊκής Ιστορίας (ιδιαίτερα των τελευταίων 2 αιώνων της Respublica και των πρώτων χρόνων του Imperium Romanum). Στο διαδίκτυο υπάρχουν αναρτημένα παλαιότερα βιβλία Ιστορίας Β΄ Γυμνασίου και Β΄ Λυκείου με όλες τις απαραίτητες πληροφορίες (π.χ. Λάμπρου Τσακσίρα, Ζαχαρία Ορφανουδάκη, Μαρίας Θεοχάρη, *Ιστορία Ρωμαϊκή και Βυζαντινή Β΄ Γυμνασίου*¹).

Τονισμός

Το θέμα του **ορθού τονισμού**, όπως σε κάθε γλώσσα, είναι και στα Λατινικά πολύ σημαντικό. Ιδιαίτερα στα Λατινικά πολλές φορές αυτό συνδέεται με την ορθή αναγνώριση ενός γραμματικού τύπου (π.χ. *pervēnit*: ενεστώτας αλλά *pervēnit*: παρακείμενος / *habēre*: β΄ συζυγίας αλλά *legēre*: γ΄ συζυγίας). Γι΄ αυτό πρέπει να δίνεται έμφαση στον τονισμό στην αρχή της χρονιάς, ενώ εξάσκηση πρέπει να γίνεται συνεχώς και κατά τη διδασκαλία των επιμέρους κεφαλαίων. Σχετική άσκηση θα περιληφθεί φέτος και στο γραπτό των Παγκύπριων Εξετάσεων.

Μεταφράσεις

Όταν μεταφράζουμε τα κείμενά μας στα Ελληνικά, προσπαθούμε αφενός να είμαστε **όσο πιο πιστοί μπορούμε** στο λατινικό κείμενο, αφετέρου, όμως, να εκφραζόμαστε **σε άρτια νεοελληνική γλώσσα**.

---

¹ Βλ. από τα ΚΕΦΑΛΑΙΑ 1-3: ιδιαίτερα τις σελ. 6-7, 8-16, 20-36, 41-μέσο 57 (περιλαμβάνονται εικόνες, χάρτες, πηγές κτλ).

Οι μεταφράσεις που περιέχονται στο Βιβλίο του καθηγητή του ΟΕΔΒ αποτελούν μια καλή βάση για αξιοποίηση στη διδακτική πράξη. Παρ' όλα αυτά, υπάρχουν αρκετά σημεία στα οποία το κείμενο αποδίδεται περισσότερο ή λιγότερο ελεύθερα, με τρόπο που να μην ικανοποιεί τις αρχές που θέτουμε στη μεταφραστική διαδικασία.

Πιο κάτω παραθέτουμε **ενδεικτικά** κάποια σημεία στα οποία οι μεταφράσεις του ΟΕΔΒ έχουν αδυναμίες, κατατάσσοντάς τα σε κάποιες – και πάλι ενδεικτικά – κατηγορίες.

Παράλληλα τονίζεται ότι, ακόμα και στα σημεία στα οποία οι μεταφράσεις του ΟΕΔΒ είναι ικανοποιητικές, αυτές δεν είναι οι μόνες ορθές / πιστές στο λατινικό κείμενο. Υπάρχουν **και άλλες εκδοχές ορθές**. Ο καθένας είναι **ελεύθερος να κάνει τη δική του μετάφραση** στη νεοελληνική γλώσσα, αρκεί να είναι πιστή στο κείμενο, να πηγάζει από τη γνώση της γραμματικής και του συντακτικού και να αποδίδει με ακρίβεια το λεξιλόγιο.

Είδος λάθους	Λατινικό κείμενο	Μετάφραση ΟΕΔΒ	Προτεινόμενη μετάφραση
Παράλειψη λέξης	XXVIII: hominem comprehendit	τον έπιασε	έπιασε /συνέλαβε τον άνθρωπο
Προσθήκη λέξης	XXXII: plena ... vetustas	γεμάτη είναι η αρχαιότητα	γεμάτη η αρχαιότητα
	XXXIX: ex illā	από αυτό το υλικό	από αυτό
Αλλαγή λέξης	XXXII: scriptōres ... Latīni	Ρωμαίοι συγγραφείς	Λατίνοι συγγραφείς
	XXXVIII: ut pugnare cuperent	ώστε να επιθυμούν τον πόλεμο	ώστε να επιθυμούν να μάχονται
Αλλαγή στον χρόνο ρήματος	XXXIV: Quod ut praedōnes animadvertērunt	Βλέποντας το πράγμα αυτό οι ληστές	Μόλις το είδαν οι ληστές (=χρονική πρόταση, προτερόχρονο)
	XXXIX: Si marmor illi obtulisses, ... fecisset	Αν του πήγαινες μάρμαρο, θα το έκανε	Αν του είχες πάρει μάρμαρο, θα το είχε κάνει (=υποθετικός λόγος μη πραγματικού στο παρελθόν)
	XI: coegerat	συγκάλεσε	είχε συγκαλέσει
Αλλαγή στον αριθμό κ.τ.λ.	XLVII: super vestem earum	στα φορέματά τους	στο φόρεμά τους

Πέτρος Πέτρου, επικεφαλής ΕΜΕ Λατινικών
και Ομάδα υποστήριξης του μαθήματος

(Βλ. στοιχεία επικοινωνίας στην ιστοσελίδα του ΥΠΠΑΝ)

9 Σεπτεμβρίου 2019